

Checklista: KRITERIER FÖR PLATSVÄL

Jacke och Toensmeier [1] beskriver ett antal kriterier som kan användas som hjälpreda vid valet av plats för en skogsträdgård. Vi har förenklat deras rätt komplicerade indelning och delat in deras kriterier i grundförutsättningar som bör vara uppfyllda för att platsen ska vara lämplig för en skogsträdgård, saker som är bra att ha samt sådant man behöver ha i åtanke när man letar rätt plats.

Grundförutsättningar:

- **Närhet:** Beroende på skala kommer skogsträdgården att fungera bäst om den ligger i nära anslutning till bostaden, särskilt köket. Det är bra att kunna se sin skogsträdgård från fönstren i hemmet och att gå igenom den automatiskt gör att underhållet blir lättare.
- **Sex till åtta timmar sol:** Även om det finns många nyttoväxter som producerar bra i skugga är god solinstrålning mycket viktigt för växterna i kronskiktet som ska producera frukt eller nötter. Även de flesta kvävefixerande växterna behöver mycket sol.
- **Tillgång till vatten:** Fukttighetshållande jordar och goda förutsättningar för bevattning är den bästa kombinationen med avseende på vattentillgången. Det krävs mycket bevattningsarbete under de första etableringsåren.
- **Tillgång till växtnäring och organiskt material:** För att kunna skapa en skogsliknande miljö och den ekosystemdynamik denna miljö innebär krävs det särskilt under de första åren både kontinuerlig tillförsel av näring och organiskt material i form av kompost, halm, hö, ensilage, träflis, barkmull och liknande.

Mycket bra att ha, men inte nödvändigt:

- **Djup och väl-dränerad jord:** Vedartade växter klarar sig bäst i djupa jordar. I vårt nordliga klimat är det extra viktigt med bra dränering, så att växternas rötter inte står i blöt och lider skada av det.
- **Bördig jord:** Dessa jordar ger förutsättningar för friskare och mer snabbväxande växter som ger större avkastning. Dessutom minskar konkurrensen om näringsämnen mellan växterna i bördiga jordar.
- **Långsiktighet:** Det tar lång tid innan en skogsträdgård mognar och platsen måste fungera på lång sikt. Därför är det bäst att undvika platser där det finns risk för bygg- och anläggningsarbeten och andra omfattande störningar i eller nära skogsträdgården.
- **Återställning:** En skogsträdgård gör mest nytta på platser som uppvisar låg artrikedom eller som har blivit störda på något sätt. På sådana platser kan skogsträdgården bidra till att skapa ett stabilare, produktivare och friskare ekosystem. Platser som redan är friska och vackra lämnas helst i fred. Dessa kan även utgöra ett viktigt komplement till det habitatet som skogsträdgården utgör.
- **Inga besvärliga ogräs:** Att undvika platser där det finns besvärliga ogräs, så som parkslide (*Fallopia japonica*), bitterskråp (*Petasites japonicus*) eller jätteloka (*Heracleum mantegazzianum*) kan underlätta etableringen av skogsträdgården. Är syftet med skogsträdgården att återställa en plats kan det dock vara just på de områden där det finns besvärliga ogräs som skogsträdgården skapas.

Att tänka på:

- **Framtida byggplaner:** Det är bra att tänka igenom om det ska eller kan komma att byggas i framtiden på eller i närheten av den platsen där skogsträdgården ska anläggas. Tänk på tillfartsvägar, avlastningsplatser och liknande.
- **Förorenade områden:** Tänk på avrinning och avgaser från vägar, användning av bekämpningsmedel i närområdet, möjliga läckage på platsen från maskiner, fordon och bostaden samt historiska föroreningar som kan finnas kvar i marken.
- **Dålig jord:** Det tar tid att skapa god jord. Grunda, ofruktbara, torra jordar eller jordar med hög grundvattenspegel är i regel mindre önskvärda för vedartade växter.
- **För mycket skugga:** Mycket skugga starkt begränsar utbudet av möjliga nyttoväxter och minskar produktiviteten.
- **Konkurrerande användning:** Fotbollsplaner, grönsaksland, tillfälliga bilparkeringar, snöhögar på vintern, uppläggningsplatser och andra konkurrerande sätt att använda platsen begränsar möjligheterna för att anlägga en skogsträdgård. Samtidigt kan det vara fullt möjligt att integrera några av dessa användningsområden med en skogsträdgård, det gäller bara att vara medveten om utmaningen.
- **Estetiska eller sociala aspekter:** Det gäller att tänka igenom hur en fullväxt skogsträdgård kommer att påverka platsen. Är det lämpligt med 25 m höga valnötsträd på husets södra sida? Vad kommer grannarna att tycka? Hur kommer skogsträdgården att smälta in i den övriga miljön?

Referenser

- [1] Jacke, D. and E. Toensmeier, Edible forest gardens. White River Junction, Vt.: Chelsea Green Pub. Co., 2005.